

Prof. dr Zoran STOJANOVIĆ,
Pravni fakultet u Beogradu

Originalni naučni rad
UDK: 343.222
Primljeno: 24. septembra 2012. god.

ZNAČAJ POJMA PREKRŠAJNE ODGOVORNOSTI ZA PREKRŠAJNO PRAVO

Predmet ovog rada su određena pitanja prekršajnog prava materijalnopravnog karaktera, a povod je bio stavljanje na javnu diskusiju zakonskog projekta novog Zakona o prekršajima. Najvažnije od tih pitanja koje je konceptijskog karaktera, jeste pitanje određivanja pojma prekršaja i prekršajne odgovornosti. Radna verzija Zakona o prekršajima u odnosu na važeći Zakon o prekršajima usvaja objektivni pojam prekršaja, tj. izostavlja krivicu iz tog pojma, čime daje još veći značaj prekršajnoj odgovornosti kao jednom od osnovnih pojmova prekršajnog prava. Međutim, nije jasno određen međusobni odnos prekršaja, prekršajne odgovornosti, kao i mesto krivice koja se kao termin više ne koristi u radnoj verziji novog Zakona o prekršajima. Ako se već prekršaj odredi u objektivnom smislu, a za odgovornost fizičkog lica se zahteva njegova uračunljivost, umišljaj ili nehat, onda bi jedna dosledno sprovedena koncepcija i postavljanje osnovnih i najviših pojmova u sistemu opšteg dela materijalnog prekršajnog prava zahtevala da se prekršajna odgovornost shvati u širem, objektivno-subjektivnom smislu koja bi podrazumevala učinjeni prekršaj i krivicu učinioca. Za razliku od krivičnog prava u kome pojam krivičnog dela nužno mora uključivati i krivicu, čineći tako pojam krivične odgovornosti suvišnim u sistemu opšteg dela, ova koncepcija u oblasti prekršajnog prava bi se mogla braniti, pre svega jer je jednostavnija i za praksu prihvatljivija. Osim navedenog pitanja,

u radu je ukazano i na nekoliko drugih problema vezanih za pitanje prekršajne odgovornosti (kao što su stvarna i pravna zablude).

Ključne reči: prekršajno pravo, prekršajna odgovornost, prekršaj, krivica.

1. Opšta pitanja prekršajne odgovornosti

Svaka reforma prekršajnog prava, između ostalog, zahteva da se uzmu u obzir rešenja koja postoje u krivičnom i krivičnom procesnom pravu. Zbog sličnosti ove dve grane prava često se javljaju isti problemi, što ne znači da je uvek opravdano rešavati ih na isti način. Predmet ovog rada su neka pitanja prekršajnog prava materijalnopravnog karaktera, a povod je bio privođenje kraju izrade zakonskog projekta novog Zakona o prekršajima. Prilikom njihovog razmatranja imala su se u vidu rešenja u krivičnom pravu, pa se uvek nametalo i pitanje da li nešto što je prihvaćeno u krivičnom pravu može biti prihvatljivo i za prekršajno pravo.

Najvažnija, reklo bi se konceptijska, razlika radne verzije Zakona o prekršajima (dalje: Nacrt)¹ u odnosu na važeći Zakon o prekršajima jeste usvajanje objektivnog pojma prekršaja, tj. izostavljanje krivice iz njegovog pojma i, čini se, davanje još većeg značaja prekršajnoj odgovornosti kao jednom od osnovnih pojmova prekršajnog prava. U tom pogledu, reč je o vraćanju na raniju zakonodavnu tradiciju u oblasti prekršaja.² Prekršajna odgovornost kao odgovornost za prekršaj široko je prihvaćen termin u Srbiji kako od strane pravnika, tako i od strane laičke javnosti. Do donošenja Krivičnog zakonika, donekle je slična situacija postojala i u oblasti krivičnog prava, i pored toga što je prema vladajućem shvatanju pojam krivičnog dela bio određivan objektivno-subjektivno.

Pošto je takva koncepcija u krivičnom pravu Srbije danas napuštena, a u većini evropskih zemalja ona nije ni bila prihvaćena (smatra se da je krivično delo bez krivice *contradictio in adiecto*), osnovno pitanje koje se postavlja u ovom radu jeste da li bi takva koncepcija mogla biti prihvatljiva za prekršajno pravo. Da li je, za razliku od krivičnog dela, moguće i opravdano takvo shvatanje prekršaja koje u njegov pojam ne uključuje krivicu, pa ni neki drugi subjektivni elemenat? Naime, poznato je da i pored nekih izrazitih sličnosti između ove dve grane prava, postoje i značajne razlike koje se mogu pravdati njihovim specifičnostima, mestom i

---

1 Dostupna na <http://www.mpravde.gov.rs/lt/news/vesti/javna-rasprava-o-izmenama-i-dopunama-zakona-2012.html>, pristup: 20.10.2012.

2 U više prethodnih zakona o prekršajima (bilo na saveznom, bilo na republičkom nivou) u pojam prekršaja nije unosen subjektivni elemenat. Međutim, to nije bila prepreka (kao uostalom ni u krivičnopravnoj teoriji) da se pojam prekršaja u teoriji shvati objektivno-subjektivno. Up. Đorđević, M., Mihajlovski, A., Delikti kaznenog prava, Beograd, 1978, str. 175.

ulogom koje u pravnom sistemu imaju.³ Između ostalog, prekršaji su znatno brojnija kategorija delikata od krivičnih dela, kako na normativnom planu, tako i u primeni,⁴ što, samo po sebi, ima uticaj i na rešavanje nekih načelnih i konceptijskih pitanja. Da li te razlike, koje očigledno postoje, opravdavaju i različit pristup kod rešavanja određivanja opšteg pojma prekršaja i njegovog odnosa sa prekršajnom odgovornošću od čega zavisi rešavanje i niza drugih pitanja? Problem je utoliko više izražen jer se ovo pitanje ne postavlja prvi put pred zakonodavca. Štaviše, donoseći Zakon o prekršajima 2005. godine on ga je tada rešio tako što je određujući pojam prekršaja očigledno pošao od pojma krivičnog dela iz u to vreme, upravo usvojenog, Krivičnog zakonika.

2. Odnos krivice i prekršajne odgovornosti

Kada se govori o značaju prekršajne odgovornosti i njenog mesta u sistemu prekršajnog prava, jedno od najznačajnijih pitanja jeste pitanje odnosa krivice i odgovornosti. Ovde se neće iznositi teorijski problemi kojih prilikom određivanja opšteg pojma krivičnog dela i prekršaja i odnosa krivice i odgovornosti ima i na pretek. Dakle, ove opšte napomene su u funkciji davanja odgovora na osnovno pitanje da li je moguće u Zakonu o prekršajima sprovesti koncepciju prekršaja u objektivnom smislu i od njega odvojene prekršajne odgovornosti koja bi i u primeni mogla da pokaže izvesne prednosti.

Iako odustajanje od krivice i ostajanje samo pri pojmu prekršajne odgovornosti udaljava prekršajno pravo od krivičnog prava, može se očekivati da će takva koncepcija biti jednostavnija i lakša za primenu. Ni sada važeći zakon ne polazi od sasvim jasne i konzistentne koncepcije jer je uveo pojam krivice, ali je zadržao i prekršajnu odgovornost. U opšti pojam prekršaja uključena je i krivica, ali su u glavi III koja ima naziv „Prekršajna odgovornost“ sadržane odredbe o krivici, a da se ne može jasno sagledati odnos krivice i odgovornosti.⁵ Nije sasvim jasno da

3 Stoga, ne bi bio opravdan cilj koji bi se postavio prekršajnom pravu, a to je da u svemu sledi krivično pravo. Uostalom, čemu onda prekršajno pravo kao samostalna grana prava? Imajući u vidu da je cilj prekršajnog prava suzbijanje prekršaja kao lakših delikata od krivičnog dela, kao i masovnost prekršaja, osnovna razlika između krivičnog i prekršajnog prava bila bi u tome što bi prekršajno pravo u većoj meri nego krivično pravo trebalo da sadrži jednostavnija i efikasnija rešenja.

4 Ako se ima u vidu da se godišnje u prekršajnim sudovima završi nekoliko stotina hiljada predmeta, kao i da oni primenjuju 147 zakona i više stotina podzakonskih akata, te da (između ostalog i zbog kratkih rokova zastarelosti) prekršajni postupak mora biti brz i da se po pravilu mora postupati sumarno, onda je jasno da je težnja za potpunim izjednačavanjem materijalnog prekršajnog prava sa krivičnim pravom nerealna i neopravdana. Podaci dati prema: Pašalić, Z., Drakulić, M., Menadžment u sudovima za prekršaje – za ili protiv. U: Aktuelna pitanja krivičnog zakonodavstva, Beograd-Zlatibor, 2012, str. 519-520. u kontekstu zalaganja autora za poboljšanje organizacije rada prekršajnih sudova.

5 Inače, glava koja se odnosi na prekršajnu odgovornost obuhvata i odredbe o saučesništvu, što se sa aspekta sistematike teško može braniti, a to isto se može prigovoriti i Nacrtu.

li je prekršajna odgovornost u Nacrtu shvaćena subjektivno, objektivno-subjektivno, da li je elemenat prekršaja ili je potpuno van njega, itd. U stvari, to je pre odgovornost za prekršaj (a ne prekršajna odgovornost kao posebna vrsta odgovornosti ili elemenat prekršaja), pa bi se ako se tako shvati prekršajna odgovornost i čitav zakon mogao nazvati Zakon o odgovornosti za prekršaje, odnosno Zakon o prekršajnoj odgovornosti. Međutim, odgovornost se u Nacrtu uvodi i kao pravno-dogmatska kategorija, pa se na nekim mestima govori o stepenu odgovornosti (npr. kod odmeravanja kazne). Kako stepenovati odgovornost kada nije precizno određen njen pojam, odnosno njeni elementi? Da li su to samo uračunljivost, umišljaj i nehat (član 17. stav 2), što bi predstavljalo uže, subjektivno shvatanje pojma prekršajne odgovornosti? Zar nije uslov prekršajne odgovornosti da je učinjen prekršaj, tj. da su ostvareni i njegovi objektivni elementi (objektivno-subjektivni pojam prekršajne odgovornosti)? Isticanje prekršajne odgovornosti u prvi plan i odustajanje od pojma krivice otvara neka načelna pitanja sistema prekršajnog prava i odnosa pojedinih instituta u njemu, ali pošto su to pitanja pre svega teorijskog karaktera ne bi trebalo očekivati u vezi sa tim neke probleme u praksi. Naprotiv, čini se da u praksi nije zaživeo pojam krivice i da je i dalje dominantan tradicionalni pojam prekršajne odgovornosti, tim pre što ni postojeći zakon nije bio dosledan, jer krivica i prekršajna odgovornost teško mogu egzistirati kao pravni pojmovi i instituti paralelno jedan uz drugi, a da pri tome nije određen njihov međusobni odnos. Važeći Zakon o prekršajima unosi krivicu u pojam prekršaja, a za postojanje prekršajne odgovornosti zahteva da je fizičko lice bilo uračunljivo i prekršaj izvršilo za umišljajem ili iz nehata (član 17. stav 2). Ako je krivica već konstitutivni elemenat u pojmu prekršaja, onda bi za prekršajnu odgovornost trebalo da bude dovoljno da je prekršaj učinjen.

Za razliku od krivičnog prava u kome termin „krivična odgovornost“ danas pretežno ima deklarativni, a ne i suštinski karakter (time se, naravno ne negira mogućnost da se ovaj pojam shvati i odredi u jednom drugom, pravno-filozofskom smislu, ili kao vrsta, tip odgovornosti), jer se ono suštinsko rešava na nivou postojanja konstitutivnih elemenata krivičnog dela (uključujući, naravno, i krivicu), postavljanje prekršajne odgovornosti na način kako je to učinjeno u Nacrtu, bez sumnje, ima suštinski karakter.⁶ Dok postojanje svih konstitutivnih elemenata

---

6 Prekršajna odgovornost i u važećem prekršajnom pravu ima suštinski karakter, ali se to u Nacrtu još više naglašava. Inače, u našoj udžbeničkoj literaturi prekršajnoj odgovornosti se, i nezavisno od pozitivnopravnog rešenja, daje mesto jednog od tri osnovna pojma u sistemu opšteg dela materijalnog prekršajnog prava (pored prekršaja i prekršajnih sankcija). Vid. na primer, Đorđević, Đ., Prekršajno pravo, treće izdanje, Beograd, 2010. Međutim, sa aspekta sistema problem je predstavljalo to što se prekršaj i prekršajna odgovornost nisu mogli jasno međusobno razgraničiti kao najviši pojmovi (uz prekršajne sankcije) u sistemu prekršajnog prava. Prekršaj je obuhvatao (subjektivnu) prekršajnu odgovornost u užem smislu, a (objektivno-subjektivna) prekršajna odgovornost u širem smislu obuhvatala je i prekršaj.

krivičnog dela istovremeno znači i postojanje krivične odgovornosti, odnosno tako shvaćeno krivično delo je osnov za primenu krivičnih sankcija, pre svega kazne, to nije slučaj sa prekršajem onako kako je on određen u Nacrtu (kao što je rečeno, ni važeći zakon u tom pogledu nije dosledan). Nacrt pojam prekršaja postavlja objektivno i on je samo jedan od uslova za postojanje prekršajne odgovornosti u širem smislu. Prekršaj može postojati bez odgovornosti. Odgovornost za prekršaj je nešto što je van prekršaja, ali istovremeno bez učinjenog prekršaja nema ni prekršajne odgovornosti. Iz toga proizlazi da Nacrt prekršajnu odgovornost postavlja kako u širem, tako i u užem smislu.⁷ U prvom slučaju to je skup svih uslova, uključujući i učinjeni prekršaj, potrebnih za primenu prekršajne sankcije i za proglašavanje nekog lica prekršajno odgovornim. U drugom slučaju odgovornost za prekršaj je obavezan subjektivni uslov (uz učinjeni prekršaj) za postojanje prekršajne odgovornosti. Time se donekle stvara terminološka konfuzija, jer je prekršajna odgovornost u užem smislu (uračunljivost, nehat, odnosno umišljaj) neophodna za postojanje prekršajne odgovornosti u širem smislu. To bi se moglo prevazići time što bi se za prekršajnu odgovornost u užem smislu koristio termin „krivica“. Tako shvaćena krivica ne bi bila obavezan element prekršaja, ona bi bila van prekršaja, ali bi bila neophodan uslov za postojanje prekršajne odgovornosti. To, inače, ne bi zahtevalo veće intervencije u Nacrtu i u osnovi bi značilo ostajanje pri koncepciji od koje se u njemu polazi. U tom slučaju postojala bi suštinska razlika između krivičnog i prekršajnog prava. Za razliku od krivične odgovornosti koja ne može biti korišćena kao pravno-dogmatski i zakonski pojam jer vodi nedoslednosti i nelogičnosti u sistemu opšteg dela krivičnog prava, korišćenje prekršajne odgovornosti (uz usvajanje objektivnog pojma prekršaja) može biti opravdano i prihvatljivo.

U prilog izostavljanju krivice iz pojma prekršaja moglo bi da ide i savremeno shvatanje krivice u krivičnom pravu koja podrazumeva i normativnu komponentu, tj. socijalno etički prekor koji se upućuje učiniocu krivičnog dela. To kod prekršaja uglavnom izostaje, prekršaj je delikt koji je pretežno vrednosno neutralan.⁸ Iako je to odavno vladajuće shvatanje, postoji i mišljenje da se ipak ne može reći da su prekršaji, za razliku od krivičnih dela, etički i vrednosno potpuno neutralni.⁹ Ipak, krivica bi mogla da se kod prekršaja svede samo na psihičku

7 To bi se moglo tvrditi i za važeći Zakon o prekršajima iako usvajanje objektivno-subjektivnog pojma prekršaja u stvari negira prekršajnu odgovornost u užem smislu i njeno svodenje na subjektivni element prekršaja.

8 Kao jedan od argumenata u prilog stavu koji zastupa da za istupe nije potrebna krivica (vinost) osim ako to nije izričito nije propisano, Živanović ističe da su oni „s moralnog gledišta lake prirode, te se osudom izvršilac ne izlaže ili samo u neznatnoj meri izlaže moralnom uniženju“. Up. Živanović, T., *Istupi iz Krivičnog zakonika*, Beograd, 1926, str. 14.

9 Reč je samo o tome, kako tvrdi Roxin, da je socijalno etički prekor prema prekršajima blaži, te da je ocena o etičkoj nevrednosti prekršaja niža u meri u kojoj je niža društvena opasnost prekršaja od krivičnih dela. Up. Roxin, C., *Strafrecht, Allgemeiner Teil*, Band I, 4. Auflage, München, 2006, p. 58.

komponentu, tj. na subjektivni odnos prema delu. Tu, opet, donekle problem ostaje sa nesvesnim nehatom koji se zasniva na normativnim elementima (mada ne i na socijalno etičkom prekoru). Postoje pravni sistemi u kojima u krivičnom pravu krivica ima istaknuto mesto, dok se u prekršajnom pravu (pre svega, iz iznetog razloga) ona zamenjuje pojmom odgovornost.¹⁰ Odbacivanje odgovornosti pravnih lica za krivično delo i prihvatanje odgovornosti za prekršaj u nemačkom pravu¹¹ zasniva se upravo na shvatanju da je za krivično delo potrebna krivica (koja nedostaje pravnom licu), a za prekršaj nije, pogotovo ne u smislu kako se ona shvata u krivičnom pravu.

Odgovornost pravnog lica za prekršaj sama po sebi, inače, ne bi bio (dovoljan) razlog da se odustane od krivice fizičkog lica, odnosno od krivice kao bitnog elementa prekršaja. Tom logikom bi zbog odgovornosti pravnog lica za krivična dela trebalo odustati od krivice kao bitnog elementa krivičnog dela. Moguće rešenje je da se i kod odgovornosti pravnog lica za prekršaj sledi isto rešenje kao i kod odgovornosti pravnog lica za krivično delo. Važniji razlozi koji bi mogli ići u prilog odustajanju od unošenja krivice u opšti pojam prekršaja bi bili pre svega praktične prirode: to je jednostavnije rešenje koje olakšava primenu u praksi. I na načelnom, teorijskom planu mogli bi se naći izvesni argumenti. Tako, krivica kod prekršaja, kao što je rečeno, ne povlači socijalno-etički prekor, ona je uglavnom vrednosno neutralna, pa bi to bio razlog da se ne teži izjednačavanju pojma prekršaja i krivičnog dela. Dalje, bilo bi omogućeno kažnjavanje pravnog lica u slučaju kada je utvrđeno da je prekršaj učinilo fizičko lice iz pravnog lica, ali se ne može utvrditi koje je to lice, pa se stoga ne bi mogla ni utvrđivati njegova krivica.¹² Međutim, mogu se izneti i određeni protivargumenti. Naime, unošenjem krivice u opšti pojam prekršaja ne bi nužno nastali problemi u primeni jer je moguće postaviti niže standarde za krivicu u prekršajnom, nego u krivičnom pravu. Oni su već niži samim tim što je nehat pravilo, a umišljaj izuzetak. Zatim, odustajanjem da se u pojam prekršaja unese krivica kao subjektivni elemenat, prekršajno pravo se ponovo donekle udaljava od krivičnog prava. Da li je to i u ovom slučaju poželjno i opravdano? Kao što je već rečeno, moguće je izostaviti krivicu iz pojma prekršaja, ali je zahtevati za prekršajnu odgovornost fizičkog lica.

---

10 Vid. npr. § 12 nemačkog Zakona o prekršajima koji ima naziv „odgovornost” (Gesetz über Ordnungswidrigkeiten). Međutim, odgovornost u nemačkom prekršajnom pravu pretežno se odnosi na podobnost za krivicu, odnosno odgovornost podrazumeva uračunljivost i određenu starosnu dob. Up. J. Bohnert, Ordnungswidrigkeitenrecht, 4. Auflage, München, 2010, p. 19-20.

11 Ono je danas jedno od retkih evropskih prava koje ne poznaje odgovornost pravnih lica za krivična dela. Vladajuće shvatanje u nemačkoj teoriji jeste da pravnom licu nedostaje ne samo krivica, već i radnja krivičnog dela. Radnja i krivica pravnog lica ostaju fikcija i pored nastojanja nekih autora da im daju određeni sadržaj. U tom smislu Roxin, op. cit., p. 263-264.

12 Na primer, učinjen je saobraćajni prekršaj motornim vozilom pravnog lica i sasvim je izvesno da je njime u vreme kada je prekršaj učinjen upravljalo odgovorno lice iz pravnog lica, ali se zbog nevođenja evidencije u pravnom licu ne može utvrditi koje je to lice.

Prekršajna odgovornost bi mogla biti shvaćena i kao objektivna odgovornost. To bi vodilo tome da ne bi bilo opravdano da se kao prekršaji predvide ozbiljniji delikti, a u krajnjoj liniji i tome da prekršajno pravo kao grana prava (pogotovo u odnosu na krivično pravo) ne zauzme u pravnom sistemu ono mesto koje bi moglo da mu pripadne. Iako eksplicitno ne govori o krivici, Nacrt unosi dve važne komponente krivice u prekršajnu odgovornost (nehat, odnosno umišljaj i uračunljivost) i time, opravdano, kada je u pitanju fizičko lice, ne prihvata objektivnu prekršajnu odgovornost.

Strict liability je veoma proširena u anglosaksonskom pravnom sistemu, pa se čak primećuje njen prodor i u sferu krivičnog prava.¹³ No, ne bi se reklo da se u Nacrtu u tom pogledu može primetiti uticaj anglosaksonskog prava, već se pre radi o povratku na nešto što smo imali u ovoj oblasti dugo vremena (što istovremeno znači približavanje pravu privrednih prestupa, a ne krivičnom pravu). Svakako, od nehata i umišljaja ne bi bilo opravdano odustati i preći na teren objektivne odgovornosti i fizičkog lica. Ako ne kao oblici krivice, ili kao uslovi za odgovornost (što je u Nacrtu učinjeno), umišljaj i nehat bi se morali uneti u okviru predviđenosti prekršaja u zakonu. Međutim, ta koncepcija koja je danas vladajuća u krivičnom pa i prekršajnom pravu nekih evropskih zemalja kod nas je do nedavno bila i u krivičnom pravu potpuno nepoznata, tako da njeno zagovaranje i sprovođenje u Nacrtu ne bi bilo opravdano.

Za razliku od važećeg Zakona o prekršajima, moguće je, kao što je to u Nacrtu učinjeno, poći i od drugačije koncepcije, tj. odrediti prekršaj u objektivnom smislu i uneti element krivice u prekršajnu odgovornost. Iako bi bilo poželjno približavanje prekršajnog prava krivičnom pravu (tamo gde specifičnosti prekršajnog prava to dozvoljavaju), i jedna i druga koncepcija bi se mogla braniti. Između ostalog i činjenica da su prekršajni sudovi postali deo pravosudnog sistema davala je osnova za očekivanje da će doći do približavanja krivičnom pravu, ali to ipak ne mora nužno da bude tako. Pokušaj zakonodavca u tom pravcu u važećem Zakonu o prekršajima, čini se da nije bio uspešan. Ne želeći da odustane od pojma prekršajne odgovornosti postavljajući ga i dalje kao jedan od centralnih pojmova prekršajnog prava, ni postojeći zakon nije uspešno inkorporisao krivicu u opšti deo materijalnog prekršajnog prava. Zbog toga se sada pred zakonodavca javlja dilema: ili napustiti krivicu kao obavezan element prekršaja i poći od toga da princip krivice nema onaj značaj koji ima u krivičnom pravu (*nulla poena sine culpa*), ili doslednije (u odnosu na postojeći Zakon) sprovesti princip krivice što bi istovremeno značilo, ne samo objektivno-subjektivno shvatanje prekršaja, već i drugačije određivanje pojma prekršajne odgovornosti (pre svega odustajanje od korišćenja pojma prekršajne odgovornosti u užem, subjektivnom smislu).

---

13 O tome vid.: Đokić, I., *Objektivna odgovornost u engleskom krivičnom pravu*. U: *Kaznena reakcija u Srbiji*, Beograd, 2011, str. 255-268.

3. Napomene koje se tiču pojedinih rešenja u Nacrtu

Osim člana 2. u kome je dat pojam prekršaja koji, kao što je rečeno, više ne sadrži krivicu, najvažnije odredbe koje se tiču pojma prekršaja i prekršajne odgovornosti, a imaju značaj i za određivanje međusobnog odnosa pojma prekršaja i prekršajne odgovornosti, jesu one sadržane u članu 17.¹⁴ Iz stava 2. tog člana može se zaključiti da prekršajna odgovornost fizičkog lica ima dve komponente: 1) prekršaj u objektivnom smislu i 2) krivicu. To znači da se odredba člana 17. stav 2. polazi od prekršajne odgovornosti u širem, objektivno-subjektivnom smislu. Kada je u pitanju odgovornost pravnog lica za prekršaj, ona je regulisana odredbom člana 17. stav 4. Njome se uvodi neograničena objektivna odgovornost pravnog lica koja se zasniva na učinjenom prekršaju u objektivnom smislu. Tako, ako bi neuračunljivo odgovorno lice ostvarilo bitna obeležja prekršaja, postojala bi odgovornost pravnog lica. Isto i kod stvarne zablude, pa čak i onda kada nema umišljaja ili nehata, tj. kada postoji samo objektivno prouzrokovanje.

Za pitanje odgovornosti, od značaja je svakako i odredba člana 20. koja predviđa stvarnu zabludu. Preuzeto je rešenje iz postojećeg Zakona o prekršajima koje nije sasvim jasno.¹⁵ Ono upućuje samo na stvarnu zabludu u pogledu postojanja osnova isključenja protivpravnosti, a ne i na stvarnu zabludu u užem smislu, tj. na zabludu o stvarnim okolnostima koje čine bitna obeležja prekršaja. Odredba člana 20. ne pravi ni razliku između otklonjive i neotklonjive stvarne zablude i predviđa da bilo koja stvarna zabluda isključuje odgovornost za prekršaj. Zašto bi otklonjiva stvarna zabluda isključivala odgovornost za prekršaj? Trebalo bi preuzeti (modifikovanu) formulaciju iz člana 28. KZ, ili uputiti na shodnu primenu odredaba KZ. Otklonjiva stvarna zabluda ne bi smela da isključuje odgovornost za prekršaj učinjen iz nehata. Ovo je veoma važno jer je, za razliku od krivičnog prava, u prekršajnom pravu nehat pravilo, a ne izuzetak.

Odredba o pravnoj zabludi (član 21), osim razloga praktične prirode, teško da ima svoje opravdanje. Ona znači ustupak objektivnoj odgovornosti jer i u slučaju da je u pitanju neotklonjiva pravna zabluda, tj. kada učinilac prekršaja nije mogao i nije bio dužan da zna da je ponašanje koje je pravom preduzeo pravom zabranjeno,

---

14 Moglo bi se prigovoriti da je zakonodavna tehnika koja je tom prilikom korišćena neadekvatna. Naime, član 17. sadrži sedam stavova koji regulišu dosta različita pitanja. Tako, tu je veoma važna odredba stava 2. koja za prekršajnu odgovornost, osim učinjenog prekršaja, zahteva i krivicu fizičkog lica, ali je tu i odredba koja reguliše jednu posebnu situaciju koja se, u stvari, i ne tiče prekršajne odgovornosti. Reč je o mogućnosti primene nekih prekršajnih sankcija pravnom licu koje je pravni sledbenik pravnog lica koje je prestalo da postoji (stav 5).

15 Ono je, opet, preuzeto iz ranijih zakona o prekršajima. Iznenađuje činjenica da je decenijama bilo zadržavano isto rešenje u pogledu stvarne zablude iako mu se može uputiti više ozbiljnih prigovora. To ukazuje da je vrlo verovatno da se ovaj institut nije ni primenjivao u praksi, jer bi ova odredba onako kako je postavljena stvorila ozbiljne probleme u primeni.

postoji odgovornost i biće kažnjen (s tim što postoji mogućnost blažeg kažnjavanja ako je u zabludi bio iz opravdanih razloga).¹⁶ Danas i u oblasti prekršajnog prava u evropskim zemljama ne važi više maksima „*ignorantia iuris nocet*“ (vid. npr. § 11. stav 2. nemačkog zakona o prekršajima). Bojazan koja je postojala i prilikom uvođenja novog rešenja u KZ da će neotklonjiva pravna zabluda koja isključuje krivicu, a time i postojanje krivičnog dela dovesti do problema u sudskoj praksi u smislu neopravdanog izbegavanja odgovornosti učinioca krivičnih dela, pokazala se potpuno neopravdanom. I uvođenje istog rešenja kao i u KZ Crne Gore u Zakon o prekršajima Crne Gore u pogledu pravne zablude (shodno se primenjuju odredbe KZ o pravnoj zabludi i u oblasti prekršaja) nije dovelo ni do kakvih problema u praksi. I ova odredba, kao i ona o stvarnoj zabludi, preuzimana je u neizmenjenom obliku iz ranijih zakona o prekršajima.

Član 18: da li je naziv člana „Uračunljivost“ adekvatan? U KZ se on naziva „Neuračunljivost“, a i ovde je u stavu 1. reč o neuračunljivosti, a ne o uračunljivosti. Notorna je činjenica da se ne utvrđuje uračunljivost, već neuračunljivost. Odredba stava 2. doduše govori o tome da „okolnost da je prekršaj učinjen pod uticajem alkohola ili drugih omamljujućih sredstava ne isključuje odgovornost učinioca.“ Međutim, on je, sam po sebi, donekle problematičan. Šta ako su, na primer, učiniocu na prevaran način data omamljujuća sredstva? Ipak bi ova odredba trebalo da ide u pravcu (pojednostavljenog) instituta *actiones liberae in causa*. Takođe, nedosledno je i to što se ovde govori o tome da neće biti isključena odgovornost, a ne uračunljivost. I kod određivanja uslova za neuračunljivost (stav 1) izostavljanje privremene duševne poremećenosti kao biološke osnova nije opravdano. Bojazan da će to voditi neuračunljivosti i izbegavanju prekršajne odgovornosti, izbegla bi se upravo kroz odredbu stava 2. u kojoj bi se propisalo da ako je učinilac sam sebe upotrebom alkohola, droga, ili na drugi način doveo u stanje neuračunljivosti ne isključuje njegovu odgovornost.

U pogledu odredbe člana 64. stava 1. moglo bi se prigovoriti da ona nije adekvatna s obzirom na to da su u ovoj glavi sadržane materijalno-pravne, a ne procesne odredbe o maloletnicima, a i sam naziv člana jeste prekršajna odgovornost maloletnika. Prema tome, umesto toga što se konstatuje da se protiv deteta ne može voditi prekršajni postupak, treba uneti odredbu da dete tj. lice koje nije navršilo četrnaest godina ne može biti odgovorno za prekršaj. Upravo nepostojanje odgovornosti deteta za prekršaj (apsolutno isključivanje odgovornosti deteta za prekršaj) vodi nemogućnosti vođenja prekršajnog postupka protiv njega. Osim toga, odavno se izbegava termin „protiv maloletnika“, pa se i u Zakonu o maloletnim učiniocima krivičnog dela i krivičnopravnoj zaštiti maloletnih lica koristi termin

16 Usput, treba primetiti da formulacija „može se blaže kazniti“, nije dovoljno precizna, pa ako se ostane pri ovom rešenju iz Nacrta treba koristiti formulaciju da se učiniocu „kazna može ublažiti“ (kao i u KZ kod otklonjive pravne zablude).

vođenje krivičnog postupka „prema“ malololetniku. To je učinjeno i u Zakonu o prekršajima, odnosno Nacrtu (i glava XXXV naziva se „Postupak prema maloletnicima“), ali to terminološko usklađivanje nije sasvim dosledno izvršeno ni i Nacrtu (i u članu 237. npr. se govori o postupku „protiv“ maloletnika).¹⁷ Može se konstatovati da u pogledu prekršajne odgovornosti maloletnika i uslova za primenu vaspitnih mera prema njima u Nacrtu nema ništa novo u odnosu na važeći Zakon o prekršajima. Ako ne šta drugo, mogla su biti izvršena bar sitnija poboljšanja i usklađivanje sa modernijim rešenjima iz Zakona o maloletnim učiniocima krivičnih dela i krivičnopravnoj zaštiti maloletnih lica (ZOMUKD) u pogledu uslova za izricanje vaspitnih mera (član 71. Nacrta). U vezi sa tim, treba podsetiti da je Nikola Milošević kome je posvećen ovaj rad bio ne samo jedan od naših najboljih poznavalaca maloletničkog krivičnog prava, već i maloletničkog prekršajnog prava. Zalagao se i da rešenja u Zakonu o prekršajima koja se tiču maloletnika budu što bolja pa je, između ostalog, ukazivao i na neadekvatno propisivanje uslova za izricanje vaspitnih mera kao prekršajnih sankcija.¹⁸

U članu 294. Nacrta govori se o odluci kojom je „maloletnik oglašen krivim“. U pitanju je neusaglašenost koja, naročito kod maloletnika, nije dopustiva. Usvajanje odgovornosti umesto krivice u materijalno-pravnim odredbama nije nužno za posledicu moralo da ima i izbacivanje krivice u procesno-pravnom smislu kod fizičkog punoletnog lica, ali kada su u pitanju maloletnici zbog specifičnih razloga maloletnika ne treba oglašavati krivim. Iz tih razloga ZOMUKD (član 78) izričito propisuje da se maloletnik neće oglašavati krivim kada mu se izriče vaspitna mera. Trebalo bi uneti: „odgovornim za prekršaj“ umesto „krivim za prekršaje“. Nezavisno od ovog terminološkog usklađivanja, može se postaviti suštinsko pitanje da li je za prekršajnu odgovornost maloletnika neophodno da su ispunjeni uslovi iz člana 17. stav 2., tj. da je „fizičko lice odgovorno za prekršaj ako je u vreme izvršenja prekršaja bilo uračunljivo i prekršaj izvršilo sa umišljajem ili iz nehata“. Iako na ovo pitanje u krivičnom pravu treba odgovoriti potvrdno (zbog toga što krivično delo obuhvata i krivicu) u prekršajnom pravu se javljaju izvesne nedoumice zbog toga što se prekršaj u Nacrtu shvata objektivno, pa bi se eventualno odgovornost maloletnika mogla zasnivati samo na učinjenom prekršaju. Pošto se druge odredbe Zakona o prekršajima primenjuju onda kada nisu u suprotnosti sa posebnim odredbama glave koja sadrži odredbe o maloletnicima, može se zaključiti

17 Donekle iznenaduje to da se u Nacrtu nije vodilo računa o tome, jer bi se moglo tvrditi da je reč, kako kaže Milošević N. kritikujući te propuste u Zakonu o prekršajima iz 2005. godine, „o suštinskom, a ne pravno-tehničkom propustu“, ukazujući na to da „naše kazneno zakonodavstvo, nauka i praksa poslednjih 50 godina, uopšte, poznaje samo postupak prema maloletnicima“. Up. Milošević, N., Vaspitne i zaštitne mere prema maloletnicima. U: Prekršajna odgovornost, zbornik radova, Beograd, 2008, str. 76.

18 Ibid., str. 76-77.

da odredba člana 17. stav 2. nije u suprotnosti sa tim odredbama. Ipak, nju bi trebalo primenjivati imajući u vidu odredbe koje se odnose na uslove za izricanje vaspitnih mera, kao i na kažnjavanje starijih maloletnika.¹⁹ Shvatanje da je i za prekršajnu odgovornost maloletnika neophodno postojanje uračunljivosti, umišljaja i nehata, s tim da to nije dovoljno, već da treba utvrditi i „odgovarajući stepen njihove duševne razvijenosti koji omogućuje maloletniku da shvati značaj svoga dela i da upravlja svojim postupcima“ bilo je već zastupano u našoj literaturi.²⁰

Odgovornosti roditelja, usvojitelja ili staratelja za prekršaj deteta i maloletnika koju na isti način predviđaju i Zakon o prekršajima i Nacrt, nije u skladu sa principom individualne subjektivne odgovornosti koji u krivičnom pravu predstavlja jedan od osnovnih principa.²¹ U krivičnom pravu ta vrsta odgovornosti ne bi bila prihvatljiva,²² ali ona u prekršajnom pravu može, pod određenim uslovima, biti opravdana i potrebna. Ovo rešenje, za čije postojanje u prekršajnom pravu postoje određeni argumenti, trpi manje ozbiljne prigovore u slučaju da se prekršaj shvati potpuno objektivno. Objektivno-subjektivno određivanje pojma prekršaja vodi

19 Shvatanje da je i za prekršajnu odgovornost maloletnika neophodno postojanje uračunljivosti, umišljaja i nehata, s tim da to nije dovoljno već da treba utvrditi i „odgovarajući stepen njihove duševne razvijenosti koji omogućuje maloletniku da shvati značaj svoga dela i da upravlja svojim postupcima“ bilo je već zastupano u našoj literaturi.

20 Tako Pihler, S., *Prekršajno pravo*, Novi Sad, 2000, str. 59.

21 Pihler smatra da se ovde radi o prekršaju nečinjenja (roditelja, usvojioca ili staraoca), te da oni odgovaraju za prekršaj zbog toga što nisu sprečili izvršenje prekršaja maloletnika, pa i deteta. Dakle, oni, prema njegovom mišljenju, ne odgovaraju za tuđi prekršaj (što bi bila povreda individualne odgovornosti), već zbog tuđeg prekršaja. Up. Pihler, S., *Osvrt na odredbe o prekršajnoj odgovornosti i prekršajnim sankcijama u novom Zakonu o prekršajima RS*, Izbor sudske prakse, br. 6/2006, str. 11. To bi se donekle moglo prihvatiti kada je u pitanju prekršaj maloletnika, jer u tom slučaju oni odgovaraju uz maloletnika, a uslov za njihovu odgovornost jeste da je učinjeni prekršaj posledica propuštanja dužnog nadzora nad maloletnikom. Međutim, i odgovornost zbog nesprečavanja tuđeg prekršaja može da izazove niz dilema. Iako se to i u krivičnom pravu može rešiti na način koji u načelu nije sporan (roditelj, usvojlac ili staralac imaju položaj garanta i dužni su da spreče izvršenje delikta), postoji niz spornih situacija i izuzetaka kod odgovornosti za tzv. nepravu krivična dela nečinjenja. Kod odgovornosti za „prekršaj deteta“, međutim, ovaj argument nije dovoljno uverljiv. Kako Zakon kod odgovornosti za prekršaj deteta kaže da će se roditelj, usvojlac i staralac kazniti za prekršaj kao da su ga sami učinili, a tu u stvari i nema prekršaja u pravom smislu jer nema subjektivnog elementa, ipak se radi o tome da navedena lica odgovaraju za radnju deteta, tako da objašnjenje da je navedena formulacija korišćena iz pravnotehničkih razloga (ibid., str. 11), teško da može da otkloni ovaj prigovor. Tu bi mogla, pod uslovom da kod roditelja, usvojioca ili staraoca postoji subjektivni element, tj. krivica, da bude korisna konstrukcija posrednog izvršioca čije mesto i uloga ni u krivičnom pravu nisu nesporni.

22 Ipak, mada možda ne u toj meri, ovaj princip se u (međunarodnom) krivičnom pravu dovodi u pitanje kod komandne odgovornosti, a donekle i kod odgovornosti za krivična dela učinjena putem sredstava javnog informisanja.

tome da prekršaj deteta ne može ni da postoji, pa bi onda bilo još teže pronaći argumente koji idu u prilog uvođenju ove vrste odgovornosti.²³ Iako opšta odredba koja za prekršajnu odgovornost, osim učinjenog prekršaja, zahteva i uračunljivost, umišljaj, ili nehat, nije isključena mogućnost da se izuzetno propiše da je za odgovornost dovoljno da je učinjen prekršaj. Međutim, u slučaju da se on shvati objektivno-subjektivno prekršaj ne bi mogao da postoji, pa stoga ni odgovornost za njega. To ne znači opravdanje ove vrste odgovornosti, već samo konstatovanje da je taj izuzetak lakše pravdati u slučaju objektivnog određivanja pojma prekršaja.

4. Zaključak

Može se zaključiti da postojeći Zakon o prekršajima nije uspeo da uspešno uvede pojam krivice u prekršajno pravo, te da je i pored dobrih namera u smislu približavanja krivičnom pravu, ostao nedosledan i „na pola puta“ što je ostavilo mogućnost „sudaranja“ ova dva centralna pojma koji se delimično podudaraju, ali i razlikuju. Zato je možda i bolje (a za to postoje i neki drugi razlozi od kojih su neki gore navedeni) da se ipak odustane od unošenja pojma krivice u Zakon o prekršajima i da se ostane pri tradicionalnom pojmu prekršajne odgovornosti. Prekršaj bi bio određen objektivnim elementima (član 2), dok bi prekršajna odgovornost bio subjektivni pojam. Prekršaj može postojati bez odgovornosti. To nije slučaj samo kod osnova koji isključuju subjektivni elemenat (npr. neuračunljivost), nego i kod prekoračenja granica nužne odbrane i krajnje nužde pod naročito olakšavajućim okolnostima, kako je to sada postavljeno u Nacrtu. Ne bi, međutim, bilo prihvatljivo uvođenje objektivne prekršajne odgovornosti. To se u Nacrtu i ne čini kada je u pitanju prekršajna odgovornost fizičkog lica. Međutim, može se postaviti pitanje opravdanosti uvođenja potpune objektivne odgovornosti pravnog lica za prekršaj u Nacrtu. Takvo rešenje omogućava lakšu primenu, ali bi se moglo braniti i shvatanje o limitiranoj objektivnoj odgovornosti pravnog lica (to shvatanje je bilo prisutno u našoj literaturi u vezi sa odgovornošću pravnog lica za privredne prestupe)²⁴ koje bi kao uslov zahtevalo da se odgovornost pravnog lica zasniva na prekršajnoj odgovornosti fizičkog lica.

---

23 O tome se u Zakonu o prekršajima prilikom formulacije odredbe koja predviđa ovu vrstu odgovornosti nije vodilo računa, pa se u članu 64. govori o tome da je „dete učinilo prekršaj“, umesto o tome da je dete izvršilo protivpravnu radnju koja je propisom određena kao prekršaj, tj. da je učinjen prekršaj u objektivnom smislu što, opet, znači nedoslednost u vezi sa određivanjem pojma prekršaja kao osnova za prekršajnu odgovornost.

24 Takvo shvatanje, međutim, teško da se zasniva na zakonskom rešenju. Moguća je, a da se ne izađe iz okvira koje postavlja ZOPP, samo jedna minimalna subjektivizacija privrednog prestupa odgovornog lica kao osnova za odgovornost pravnog lica. O tome vid.: Stojanović, Z., *Odgovornost pravnog lica za privredne prestupe*, Pravna misao, br. 3-4, Sarajevo, 1990, str. 95-96. i 103.

Prekršajna odgovornost je u stvari skup uslova potrebnih za primenu prekršajnih sankcija prema učiniocu prekršaja ili prema pravnom licu. To je skup objektivnih i subjektivnih uslova potrebnih za kažnjivost prekršaja. Prekršajna odgovornost osim učinjenog prekršaja u objektivnom smislu, podrazumeva i uračunljivost, odnosno nehat ili umišljaj učinioca, a kod prekršajne odgovornosti pravnog lica ti uslovi su specifični. I Nacrt polazi od šireg (objektivno-subjektivnog) shvatanja prekršajne odgovornosti, mada se ne izjašnjava eksplicitno o tome. Jasno je to da prema Nacrtu, za razliku od važećeg Zakona o prekršajima, može postojati prekršaj bez odgovornosti, odnosno za postojanje prekršaja nije potrebna krivica ili bilo koji drugi subjektivni element. Ipak, Nacrt tu nije sasvim konzistentan jer na više mesta koristi odgovornost u užem, subjektivnom smislu.²⁵

Iako se određene razlike i jednostavnija rešenja u oblasti prekršajnog prava mogu pravdati specifičnostima te grane prava, ima se utisak da Nacrt nastoji da, pre svega, izađe u susret praksi opredeljujući se za rešenja koja su lakša za primenu, što ne moraju uvek biti i bolja rešenja. Da li je to opravdano danas kada su prekršajni sudovi deo pravosudnog sistema i kada se od sudije prekršajnog suda u načelu zahteva isti stepen stručnosti i umeća kao i od krivičnog sudije? Da li je opravdano uvek se rukovoditi time da je jednostavnije i lakše za primenu rešenje istovremeno i najbolje rešenje? Ovo je samo utisak, a za jedan čvrst zaključak u tom smislu bila bi potrebna ozbiljna i detaljna analiza i upoređivanje celog Zakona o prekršajima sa KZ i ZKP što i nije cilj ovog rada koji bi trebalo da odgovori samo na neka pitanja vezana za značaj i mesto prekršajne odgovornosti. Ipak, i pored rečenog, trebalo bi imati u vidu da prekršajno pravo zbog svoje prirode i ciljeva koji mu se postavlja, ne treba u svemu da sledi krivično pravo. Određena pojednostavljenja su moguća pa i nužna i služe efikasnijem obavljanju osnovne funkcije prekršajnog prava. Naravno, i ovde se radi o osetljivoj oblasti, tj. o kažnjavanju i primeni drugih prekršajnih sankcija koje mogu značajno da pogode dobra učinioca.²⁶ Na kraju krajeva i ovde je reč, kao i u krivičnom pravu, o postavljanju granice za sve građane između dozvoljenog i kažnjivog, a time i postavljanju granica njihovoj ličnoj slo-

---

25 Tako, na primer, za donošenje presude kojom se okrivljeni proglašava odgovornim neophodno je da se utvrdi postojanje prekršaja s jedne strane, i odgovornost okrivljenog za taj prekršaj, s druge strane (član 245).

26 Ipak, situacija se u pogledu kazne i drugih sankcija koje se primenjuju za prekršaje u Srbiji (a i u drugim zemljama) značajno razlikuje od izricanih krivičnih sankcija. Tako, iako je kazna zatvora zaprećena kod ne malog broja prekršaja, a uočava se i tendencija povećanja broja tih prekršaja, u primeni ubedljivo dominira novčana kazna. Od izricanih kazni samo oko 1% ukupno izrečenih kazni čini kazna zatvora, dok se u 99% slučajeva izriče novčana kazna (podatak za 2006. i prvu polovinu 2007. godine). Navedeno prema: Mrvić-Petrović, N., Sistem prekršajnih sankcija u zakonodavstvu Republike Srbije. U: Prekršajna odgovornost, zbornik radova, Beograd, 2008, str. 63.

bodi, gde zakonodavac mora da vodi računa i o legitimnosti pojedinih rešenja i prekršajnog prava u celini, a ne samo o efikasnosti.

Najzad, treba istaći da nije neophodno izbacivanje pojma krivice tamo gde joj ima mesta i u okviru koncepcije koja polazi od objektivnog pojma prekršaja. Naime, ta koncepcija u kojoj prekršajna odgovornost ima posebno istaknuto mesto, bila bi još adekvatnije sprovedena kada bi se, jednostavno rečeno, za prekršajnu odgovornost fizičkog lica tražio učinjen prekršaj (shvaćen objektivno) s jedne strane, i postojanje krivice (koja ne bi morala nužno da se shvati na isti način kao i u krivičnom pravu) s druge strane, dok bi za odgovornost pravnog lica bio dovoljan učinjen prekršaj u objektivnom smislu (uz postojanje nekih specifičnih uslova). U stvari, Nacrt i polazi od te koncepcije ali bi neke njegove odredbe (pre svega odredbe čl. 17. i 19) bilo potrebno precizirati i jasnije postaviti odnos prekršaja, krivice i prekršajne odgovornosti.

Moglo bi se zaključiti da izvesnu prednost treba dati koncepciji od koje se polazi u Nacrtu, ali uz određene korekcije u pravcu koji je gore naznačen. Za razliku od krivičnog dela, pojam prekršaja bi mogao u zakonskoj odredbi biti određen objektivno, dok bi ono subjektivno neophodno za primenu prekršajnih sankcija prema fizičkom licu bilo obuhvaćeno pojmom odgovornosti. U stvari, zakonsko definisanje prekršaja u objektivnom smislu više bi imalo svrhu da dozvoli da se u određenim izuzetnim slučajevima (takode predviđenim zakonom) za primenu prekršajnih sankcija ne zahteva postojanje subjektivnog elementa, kao i da se omogući razdvajanje prekršaja i prekršajne odgovornosti na procesnom planu, što može da ima izvesne dobre strane. U svakom slučaju, i suprotna koncepcija (objektivno-subjektivni pojam prekršaja) bi se mogla braniti, ali bi onda bilo nedovoljno ono što je u važećem Zakonu o prekršajima učinjeno. Bilo bi nužno, u tom slučaju, dosledno sprovesti tu koncepciju, a to pre svega znači, uopšteno rečeno, još veće davanje značaja krivici, i svodenje prekršajne odgovornosti kada je u pitanju pozitivno pravo, kao i kod krivične odgovornosti, uglavnom na konstataciju da je neko učinio prekršaj sa svim njegovim konstitutivnim elementima. Čini se da za tako nešto ne postoji spremnost stručne javnosti. Što je još važnije, za razliku od krivičnog prava, ne postoje dovoljno ubedljivi argumenti da se mesto i značaj prekršajne odgovornosti u pozitivnom pravu marginalizuje.

5. Literatura

- Bohnert, J., Ordnungswidrigkeitenrecht, 4. Auflage, München, 2010.
- Đokić, I., Objektivna odgovornost u engleskom krivičnom pravu. U: Kaznena reakcija u Srbiji, Beograd, 2011.
- Đorđević, Đ., Prekršajno pravo, treće izdanje, Beograd, 2010.
- Đorđević, M., Mihajlovski, A., Delikti kaznenog prava, Beograd, 1978.

- Milošević, N., Vaspitne i zaštitne mere prema maloletnicima. U: Prekršajna odgovornost, zbornik radova, Beograd, 2008.
- Mrvić-Petrović, N., Sistem prekršajnih sankcija u zakonodavstvu Republike Srbije. U: Prekršajna odgovornost, zbornik radova, Beograd, 2008
- Pašalić, Z., Drakulić, M., Menadžment u sudovima za prekršaje – za ili protiv. U: Aktuelna pitanja krivičnog zakonodavstva, Beograd-Zlatibor, 2012
- Pihler, S., Prekršajno pravo, Novi Sad, 2000.
- Pihler, S., Osvrt na odredbe o prekršajnoj odgovornosti i prekršajnim sankcijama u novom Zakonu o prekršajima RS, Izbor sudske prakse, br. 6/2006.
- Roxin, C., Strafrecht, Allgemeiner Teil, Band I, 4. Auflage, München, 2006.
- Stojanović, Z., Odgovornost pravnog lica za privredne prestupe, Pravna misao, br. 3-4, Sarajevo, 1990.
- Živanović, T., Istupi iz Krivičnog zakonika, Beograd, 1926.

*

*

*

Prof. Dr. Zoran Stojanović

*BEDEUTUNG DES BEGRIFFS DER
ORDNUNGSWIDRIGKEITSVERANTWORTUNG FÜR DAS
ORDNUNGSWIDRIGKEITENRECHT*

Die Abhandlung konzentriert sich auf bestimmte Fragen des materiellen Ordnungswidrigkeitenrecht, und der Grund dazu ist, dass zu einer öffentlichen Diskussion der gesetzlichen Projekt der neuen Ordnungswidrigkeitengesetz gebracht wurde. Die wichtigste von dieser Fragen ist eine von konzeptionelle Charakter, d.h. die Frage des Begriffs der Ordnungswidrigkeitsverantwortung und des Begriffs der Ordnungswidrigkeit. Ordnungswidrigkeitengesetzprojekt gegenüber des geltendenden Gesetzes nimmt eine objektive Vorstellung von der Ordnungswidrigkeit, die verlässt die Schuld aus dieses Konzept, und noch größere Bedeutung der Verantwortung als eines der grundlegenden Konzepte des Ordnungswidrigkeitenrechts bietet. Jedoch gibt es keine eindeutige und klare Beziehung und Unterscheidung zwischen den Begriffe Ordnungswidrigkeit, Ordnungswidrigkeitsverantwortung und Schuld (die ein Begriff nicht mehr im neuen Gesetzesprojekt verwendet wird). Wenn schon der Begriff der

Ordnungswidrigkeit im objektiven Sinn definiert ist, und für die Verantwortung des Täters der Vorsatz oder die Fahrlässigkeit notwendig ist, dann würde Begriff Ordnungswidrigkeitsverantwortung in der breiteren, objektiv - subjektiven Sinn, die die rechtswidrige Handlung und die Schuld der Täter erfassen, annembar. Anders als das Strafrecht, in denen der Begriff der Straftat muss notwendigerweise Schuld umfassen und damit den Begriff der Verantwortlichkeit im System des AT überflüssig macht, könnte dieses Konzept im Bereich der Ordnungswidrigkeitenrecht verteidigt werden, vor allem, weil es einfacher und für Praxis mehr akzeptabel ist. Neben den oben genannten Themen, weist die Arbeit auf mehrere andere Probleme im Zusammenhang mit der Frage der Ordnungswidrigkeitsverantwortung (wie z.B. Irrtum und Verbotsirrtum).

Schlüsselworte: Ordnungswidrigkeitenrecht, Ordnungswidrigkeitsverantwortung, Ordnungswidrigkeit, Schuld.